

ORATIO, 155.
Tàm
ROMANARVM,
Quàm
SVECICARUM
GOTHICARVM;
QVè SS. LEGVM
Historiam continens;

Vitam, Incolumitatem & Felicitatem.

Ræclarum Jurisprudentiæ est elogium, quod ad Civium salutem, Civitatis Incolumitatem, Hominumq; beatam & quietam vitam sit inventa. Etenim, Jurisprudentiæ est, quæ, annuente Deo, urbes peperit; quæ dissipatos homines in societatem vitæ convocavit, eos inter se primò domiciliis, hinc legitimis conjugis, tum Literarum & vocum communione conjunxit: quæ salutaria statuta invenit; quæ optimorum morum & sana disciplina fuit Magistra; quæ malorum hominum terrorem sustulit, & vitæ tranquillitatem generi humano concessit; quæ honestæ Virtuti præmium, & vitio penas statuit; quæ sancta & necessaria ad socialem hanc vitam invenit, inventa ordinavit atq; constituit; quæ effecit, ut, Deo annuente, Principatus, Ducatus, Regna atq; Imperia, sint justæ Politicæ; quæ tam utilis, ut, eâ sublatâ, nemini posset esse exploratum, quid suum; quid alienum; quid à patre acceptum; quid liberè porro reliktum; quid inter mortales æquabile, quidq; concors futurum. Proinde, uti Jus, sic insimul Juris Historiam merito magnificimus, quæ nobis aperit, quomodo Juris Religiosissimi in summo illo vitæ Humani Theatro sedentes, ambigua causarum facta direverint, lapsa evenerint, fatigataq; reparaverint.

Certe, omnibus interesse consiliis publicis atq; privatis unice cupimus atq; operamus; verùm, cum illud conditio hæc humana nostra non admittat; Juris est Historia, quæ tot seculorum consilia atq; acta conjungit; maximorum Imperiorum atq; Regnorum auspicia, progressum, & æquabilitatem aperit: Malorum tam publicorum, quàm privatorum causas manifestat. In omni ardua magnâq; re, quid aliq sine periclitati, & quo in discrimine atq; certamine nos præcesserint, enarrat.

Hinc, cum omnes universam Juris Historiam (scire atq; cognoscere merito desiderent: imprimis verò gloriosum sit, ejus Juris Historiam, in quo versamur, non ignorare; Pulchre id ipsum animo suo revelvit, Doctrinâ, Pietate & Humanitate conspicuum Dn: HERMANNUS REDERUS, Dorpatensis, Livonus; & quod bene vertat Deus ter Opt. Max: erat horâ 9. matutinâ, tam Romanarum, quàm Specicarum Gothicarumq; SS. Legum Historiam enarrabit: Idq; eam ob causam præcipue, quod Verè Magnus, Serenissimus & Potentissimus Princeps

Est. 14060

ac Dominus, DN: GUSTAVUS ADOLPHUS, Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; Rex; Magnus Princeps Finlandiæ; Dux Esthoniæ & Careliæ; Dominus Ingridiæ &c. Regiæ hujus Academiæ GUSTAVIANÆ, quæ Dorpati est ad Embeckam, Fundator Gloriosissimus, Dominus & Rex quondam noster Clementissimus, Nunc Beatissimus; inter cetera inclytæ Academiæ hujus Statuta, magnificentissimè disposuit, ut Dn. Professores Juris, non modò Institutiones Juris Civilis; verùm, insimul etiam Jus Civile Svecorum expligent, & ejus cum Romanis Legibus collationem instituant, & ex Iure Civili Romano & Canonico selectas Iuventuti Quæstiones proponant.

Perillustrem atq; Generosissimum Dominum, DN: BENEDICTUM OCHSENSTIERNA, L. Baronem in Ekebyholm & Söderbo/ Dominum in Rappin/ &c. S. Regiæ Maj. Sveciæ Archistabularium, & per Livoniam atq; Ingridiam Generalem Gubernatorem, Dominum nostrum Gratosissimum, humiliter;

Admodum Rev. Nobiliss: Consultiss: Experientiss: Clariss: & Excellentiss: Dn. Academiæ Patres, Collegas, Fautores & Amicos nostros observanter colendos, reverenter: Nobiliss: Doctiss: & Humaniss: Dn. Studiosos, amice invitatos & rogatos volumus, ut dicto tempore adesse haud dedignentur. DEO Duce atq; Auspice, cognoscent, quod genuinum Jurisperiti sit officium, Præterita scire & cogitare, Præsentia ordinare & dijudicare; Futura providere & scienter in omnes eventus perspicere. Datum Dorpati, 25. Iulij, Anno 1637.

V. J. G.

humiliter,

V. R. C. & D.

observanter,

V. H. & P. amicè colens,

LAURENTIUS LUDENIUS, Ph. & J. V. D.
Professor Juris, Oratoriz & Poës: ac pro
r. Universitatis Rector.

ORA-

152

ORATIO,

tam

ROMANARVM,

Quàm

SVECICARVM GOTHICARVMQ; SS. LEGVM
Historiam continens.

Berillustre ac Generosissime Domine, Dn. BENEDICTE OXENSTIERNA, Liber Baro in Ekebyholm & Söderbo/ Domine in Rappin &c. S. Reg. Maj. Sveciæ Archistabularie, per Livoniam atq; Ingridiam Generalis Gubernator, Domine Gratosissime:

Magnifice Dn: Rector, Reverendi, Nobiliss: Consultiss: Experientiss: Clariss: Ampliss: Prudentiss: & Spectatissimi Viri, Patres hujus Academiæ inclyti; Hospites Honoratissimi: Tuq; Studioforum Corona Nobilissima, Florentissima:

Si Aristoteles æternam laudem reportavit, quod *Propos.*

A 3

Alexan-

Ratio 1.

2.

3.

4.

Conclus:
Exord: 6
Trans: ad
Narr:
Narrati:
Antec: 1.

11.
Vide Proa:
Instit: 9. 8.

111.

Alexandrum Magnum admonuit, ut prædecessorum a-
cta ad memoriam reduceret: Certè & illi Dn. Professo-
res, qui nos adhortantur, ut cognitionem genuinam
Juris à condito Mundo, usq; ad hæc tempora repeta-
mus, laudandi erunt.

Etenim, ut bonus Rex, è præteritis addiscit, quid in
similibus casibus ex usu fiet: ità ex Historijs Studiosus
Juris cognoscit præterita, quæ dant certum documen-
tum ad præsentia & futura.

Sanè, tales Historiæ libentiùs nos ad lectionem
propositæ in Legibus materiæ producant: & cum ibi
venerimus, evidentiorẽ præstant intellectum.

Nos Cyri dictum apud Xenophontem miramur,
qui moriturus filios suos ità alloquebatur, *ἐκ τῶν παλαι-
ῶν μὲν ὡς αὐτὸν διδάσκαλοι*: Discite ex ijs,
quæ antè facta sunt; hæc enim est optima discèdi ratio.

Et quis Historiam Juris nollet addiscere, cum, si ad-
sit, è pueris faciat Senes: si verò absit, è senibus faciat
pueros. Dùm enim facit, ut præteritis nò minus videamur
interfuisse, quam præsentibus; item, ut illis perin-
dè possimus uti, ac nostris: an non è pueris velut se-
nes efficit? contrà; Qvis nescit, quod Sacerdos ille Æ-
gyptius, Solonem & Græcos, quod recordationem
priscae memoriæ non tenerent, pueros appellaverit?
Nec verò vitio mihi verti debet, quod sic exordiar:

Fateor, quod pulcerrimè dictum sit ab antiquita-
te, *πρώτῃ τὰ παλαιά*; Age præsentia; quod ipsum mul-
ti dum audiunt, putant sufficere ad Juris cognitionem,
si illa Jura noverint, quæ pro tempore in usu habentur.

Alij eò feruntur, ut dicant, prisco illo avo Juris
cunabula fuisse incepta ab antiquis fabulis; quas ad-
discere, per se est improbandum.

Nec desunt, qui ex Institutionum porrò Proœmio
infe-

inferant, quod apud seculum illud prius, cum Studiosi
ad studium Juris animum applicarent, eorum statim
animi omne inutile, omne perperam positum, & quod
in ipsis rerum non obtineret argumentis, acciperint.

Verùm, optimus est Legislator Divus Justinianus,
qui nos docet, quod Studiosi tria scire debeant; 1. Quod
antè obtinebat. 2. Quod postea desuetudine inumbra-
tum; & 3. Quod Imperiali remedio illuminatum.

Sic in Institutis de Attiliano Tutore docemur, quæ
antè Justinianum obtinebant; scilicet, si cui nullus
omninò Tutor esset; ei dabatur in Urbe quidem à Præ-
tore Urbano, & majore parte Tribunorum plebis Tu-
tor ex Lege Attiliæ: in Provincijs verò, à Præsidijs Pro-
vinciarum ex Lege Juliæ & Titie. Postea ex his legibus
Tutores pupillis desierunt dari, posteaquã primò Con-
sules pupillis utriusq; sexus Tutores ex inquisitione da-
re cœperunt; deindè Prætores ex Constitutionibus.
Nam suprà dictis Legibus, neq; de cautione à Tutorib9
exigenda, rem salvam pupillis fore; neq; de compen-
dendis Tutoribus ad Tutelæ administrationem, quid-
quam cavebatur.

Deindè additur Jus, quod jam tempore Justiniani
ferè desuetudine inumbratum; dum inquit: Hoc jure
utimur, ut Romæ quidem Præfectus Urbi, vel Prætor se-
cundum suam jurisdictionem: in Provincijs autem,
Præsides ex inquisitione Tutores crearèt; vel Magistra-
tus jussu Præsidiũ, si nò essent magnæ pupilli facultates.

Proponit tandem Imperator Jus, quod Principali
remedio illuminatũ: dum inquit; Nos per constitutio-
nem nostram hujusmodi difficultates hominum rese-
cantes; nec expectatà jussione Præsidium, disposui-
mus, si facultates pupilli vel adulti usq; ad quingentos
solidos valeant, Defensores Civitatum unà cum
ejus-

Medius
1.
d. l. 5.

11.

159.
eiusdem Civitatis Religiosissimo Antistite; vel alias
publicas personas, id est, Magistratus, vel Juridicum A-
lexandrinæ Civitatis, Tutores vel Curatores creare: le-
gitimâ cautelâ secundum ejusdem Constitutionis nor-
mam præstandâ, videlicet eorum periculo, qui eam
accipiunt.

37. *Lib. 1. tit. 2. l. 1.* *Consequens*
Taceo, quod in Digestis plenè doceamur: Neces-
sarium esse, ipsius juris originem repetere, cum id per-
fectum sit, quod ex omnibus suis partibus constat.

Hinc frugi Jcti, semper id unicè egerunt, ut Histo-
riam Juris, ipsi Legum explicationi præmitterent.

38. Nostri insimul sunt Consultis: & Claris: in Re-
gia hac Academiâ GUSTAVIANâ, quæ Dorpati est ad
Embeccam, Dn. Antecessores, qui idem suo nos do-
cent exemplo, & viam dexterrimè, Deo annuente, no-
bis demonstrant.

Conclus.
Narr. &
Trans. ad
Propos.
Petisio.
Quorum vestigia dum sequi, in se pium & pulcrû:
Quæso Vos, A. I. ut mihi, illustrem illam Histori-
am tam Romani, quàm Svecici Juris, juxta naturalem
successionis seriem, brevi Oratione enarrare meditan-
ti, exigui temporis attentionem concedere, & Juris ra-
tionem paucis insimul mecum cognoscere haud de-
dignemini.

Expos. ejus
Historia 1.
de Origine
Juris ante
lapsum,
Quod dum tribui concediq; mihi à Vobis sentio;
sine intermissionibus recorder, quod summum de-
cus sit studij Juridici, quod summè Bonus fuerit erga
Adamum Creator noster; quod eum, cum non esset,
creaverit: & quod Adamum, non pecus, aut creatu-
ram insensibilem; sed eam creaturam fecerit, quæ De-
um posset nosse & amare, & in Justitiâ, non modò
in Cœlis æterna, sed & in terris, temporalia posset pos-
sidere.

Etenim,

Etenim, Deus Ter. Opt. Max: primùm ex nihilo
Cœlum & Terram creavit: postea distinctis & perfe-
ctis rerum formis, Hominem, qui rebus omnibus præ-
esset, formavit: & ad eum (ut secundum rei cujusq;
propriam naturam commodè imperaret, & juxta cu-
jusq; convenientem modum prospiceret) adduxit ani-
malia cuncta, ut videret, quid vocaret. Homo ulti-
mus creatione, sed perfectius creationis opus, centrū
totius Universi, & in quo omnes circumferentiæ, o-
mnesq; rerum naturæ conjunguntur, & præcipuum
quod habent contribuunt: Proindè, in feudante Deo,
Adamus, qui orbis dominium, uti Vasallus major sus-
ceperat; quique nascenti posteritati præesse debebat, re-
rum omnium cognitione, ab initio in sui primordio
ornatus à Deo fuit. Sciebat ille, quod bonum erat in
singulis; noverat discrimen honestorum & turpium:
naturaliter propendebat ad bonum; & concreatum
habebat Sanctitatis habitum: nulla erat in Adamo pu-
gna appetitus cum ratione; omnium virium erat con-
sensus: nulli aderant affectus vitiosi & inordinati; sed
omnes, quoad excitationem, quoad durationem, quo-
ad intensiorem & remissionem, subijciebantur poten-
tiæ rationali.

Verùm dicat quis, per tristem lapsum Adami, in
quod non malum à Satanâ deceptus incidit, & uti ars
illa Æqui & boni defecit?

Etenim, invidia hostis, qui ob superbiam de loco
præstantissimo beatitudinis præceps in abyssum im-
pietatis actus fuerat, Adamus est deceptus, boni scien-
tiam & lumen intelligentiæ; quod ex purâ animâ men-
tem illustrabat; per introductum à Satanâ malum,
perdidit; & in quantas, ah, tenebras mens humana
pervenit!

B

Verùm

Hist. II. de
calamitate
in Lapsu.
Occupatio,
Ratio.

Verum in mundanis negotiis, quæ intellectui & voluntati humanæ subijciuntur, remansere in naturâ humanâ reliquiæ, & quasi quædam scintillæ concretae Imaginis Divinæ, quas habitus naturales; item notitias naturales; atq; principia nobiscum nata; Philosophi vocare solent.

Ratio Solutionis.

I.

Sic enim in Theoreticis novit homo; Quod totum sit majus quâlibet sua parte; Quod naturaliter ex nihilo nihil fiat; Quod ex aliquo fiat aliquid; & quæ sunt Axiomata consimilia.

II.

Sic in Practicis Lex Naturæ dicitur homini; Esse Deum, & Deum honorandum esse: Vitæ nec suæ, nec alienæ nocendum esse: & quis cuncta enarraverit principia connata?

Digressio.

Et voluit Deus illas reliquias Imaginis Divinæ in naturâ humanâ remanere, ut esset differentia inter animalia bruta, & rationalem creaturam: Ut remaneret in naturâ humanâ aliquod de Deo testimonium; Ut esset quædam admonitio, nos ad aliam, quàm ad terrenam hanc felicitatem esse creatos; Ut sciremus, ad certam regulam obedientiæ nos factos, quâ regamur: atq; ut ex his Notitiis, tanquàm è fundamento, aliæ Scientiarum & gubernationum Leges extruerentur.

Hist. III. de antediluviano tempore post lapsum.

Trans. I. Membri. Ratio.

Pulchrè hinc dicimus, quod prima nostri Juris origo, sua incunabula debeat Deo & Legi Naturæ.

Sanè quis negaverit, quod incunabula Juris nostri Deo debeamus?

Etenim certum est, quod omnes homines mentis humanæ compotes, in mente suâ inveniant Jus naturaliter à Creatore inscriptum & insitum, quod Justum & Rectum est, probans; & Injustum atq; non Rectum

conde.

condemnans. Atq; hinc etiam, licet quis improbè velit cum Nerone & aliis Tyrannis, post perpetratiorem Sceleris, torquente jam conscientia, hujus Juris scintillas excutere, iisdemq; se carere posse optaret: tamen, tam arctè inhærent in cordibus scriptæ, ut inter se reddant testimonium cogitationum, aut invicè se accusantium, si quid malè factum; aut etiam defendentium, si quid benè factum fuerit.

Sic Homo, qui consensum præbet Juri, humano cordi divinitus inscripto, in conscientia suâ sentit, quod turbetur aut absolvatur conflictu internarum harum notitiarum!

Quis verò hinc ibit inficias, quod Legi Naturæ, Juris nostri primordia, quoad Jus Personarum, Rerum, & Actionum, debeamus? Trans. 2. Memb.

Etenim, Natura ipsa in Jure Personarum constituit naturale illud imperium, quo homines ab hominibus gubernantur: cujus imperii fons meritò jus illud habetur, quod est de gubernatione Parentum, & obedientia Liberorum. Ratio 1. Memb.

Latius per species id ipsum explicans Cicero, Non, inquit; nobis solum nati sumus; Sed partem ortus nostri sibi vendicat Patria, partem Parentes, partem Amici. Explicatio.

An ignoratis, quod ipsa Natura præscribat Jus Rerum? quandoquidem rebus privatis annexa est immunitas; ut, Quæ mutuo damus, ex ijs nihil speremus nomine accessionis. Quis in orbe terrarum non habet perspectum, quod bonis Paternis hæc immunitas adhæreat, ut Liberi, defunctis Parentibus, eadem possideant? 2. Membri Ratio 1.

Est Lex Naturæ de Jure Rerum Publicarum nobis dicti.

dictitans; Quod Publica non debeant fieri Privata: & quod sine violatione Juris hujus, Fluminum usus sibi soli quis non facile ascripserit.

Ratio 3. Generalis.

Et, ut verbo dicam, cum Jus Naturale velit, ut Quælibet Res in Naturâ, quantum potest naturali inclinatione, appetat conservationem suæ speciei: quam cum non aliter, atq; injustæ coedes turbatioq; conjugij, injustæ illæ facultatum direptiones destruant; Qvis hinc tacitâ secum mente non intelligit, Quod neminem lædere in vitâ communi debeamus?

Ratio 3. mem.

Hinc Jus Actionum Naturale est, quod dictitat, quod nam sit officium Judicis & Actorum in Foro atq; curiâ.

Subsump. 1. mem.

O Judicis officium pulcerrimum!

Ratio 1.

Sic in prisco illo ævo Adamus, & ejus filii Patriarchæ, statim fiebant Patresfamilias, alendo; Reges, gubernando; Sacerdotes, ad Pietatem instruendo.

Intellexit hoc ipsum Theodosius Imperator, qui Judicem præclare instruxit, dicens; Quod debeat esse Innocentiæ Templum, Temperantiæ Sacrarium, & Arca Justitiæ.

Subsump. II. Mem.

Judicis cum sanctum sit officium; Sanè Reus & Actor, hoc eodem Jure docentur, ut quod alteruter eorum sibi velit fieri, idem & alteri præster; memor, quod (prout prætor ait) nihil tam naturale sit, quàm, Quod quisq; juris in alium statuit, ut eodem Jure ipse quandoq; utatur.

Hip. IV. Ab Hebræis.

Quibus itâ cognitis, concedi mihi precor, si dixerò, quod jurisperiti Gentiles, ex parte id intellexerint, quandò Leges suas à Dijs immortalibus se accepisse, tradiderunt.

Ratio 1.

Sic Minos, qui primus Cretenfibus Leges dedit, &

ob insignem, quam in terris exercuit Justitiam atq; se-
veritatem, post mortem à Poëtis factus est Inferorum
Judex; juxta illud Virgilij,

Quasitor Minos urnam movet.

Minos, inquam; ille, quis ignorat, quod identidem dixerit, ab antro Jovis suas se Leges accepisse?

Lycurgus, Lacedæmonius Princeps & Legislator, suas Leges ad Oraculum Pythium, non sine subjectorum civium admiratione, retulit.

Taceo Numam Pompilium, à Romulo secundum Regem Romanorum, qui ab Egeriâ, Nymphâ nemoris Aricini, suas se accepisse Leges, gloriatus est.

Nos, qui Christiani sumus, novimus, quod in Ecclesiâ Dei ante & post diluvium, Divina illa solidi amoris Lex effulserit; *Diliges Deum tuum super omnia, & proximum tuum sicut te ipsum*: Et novimus, quod Pij Patres, varias conclusiones exindè deduxerint, quas domesticis suis proposuerunt.

Etenim pij Patriarchæ id egerunt constantissimè, ut Deum unicè diligerent.

Adam, Seth, Enos, Cainan, Malaleel, Jared, Henoch, Methusala, Lamech, Noachus; Semus, Abraham, Isaac, Jacobus, & alii pij Patres, quid aliud egerunt, quàm ut omnes suas actiones ad Dilectionem Dei referrent?

Interim, proximum diligere; Pij illi Patres non repudiaverunt.

Henoch, ut proximis suis prodesset, publicè cepit Verbum Dei annunciare.

Abraham & Loth, cum affluerent divitiis, & esset substantia eorum multa, nec possent habitare communiter: indeq; rixa fieret inter Pastores gregum Abrahami

Hip. 1.

Ratio 1.

Trans. 2. Membra

Ratio 1.

Ratio 1.
brahami & Loti: è genuino veræ dilectionis fonte, dixit Abrahamus ad Lotum: Ne, quæso, sit iurgium inter me & te, & inter Pastores meos, & Pastores tuos: Fratres sumus. Ecce, universa terra coram te est: recede à me, obsecrò; si ad sinistram ieris, ego dextram tenebo: si tu dextram elegeris, ego ad sinistram pergam.

3.
Nec illa in Abrahamo dilectio erga vicinos & peregrinos cessavit. Sodoma, Gomorra & aliæ Civitates, cum essent exurendæ; immortalis amore erga homines ibi habitantes exardescere cepit, & sexies pro incolarum incolumitate apud Deum intercessit, prout sacrorum Bibliorum Pandectæ eloquuntur.

Ratio 2.
O exempla diligendi proximum verè Heroica & singularia!

9. Memb.
Trans:
O præceptum de amore Dei & proximi mole parvum, sed pondere gravissimum, è quo conclusiones pulcerrimæ enatæ sunt!

Ratio 3.
Sic hinc Veteres nominarunt erga Deum, Pietatem, Religionem, Charitatem, Gratiarum actionem; Et quod obedire Deo, secundum Legem naturæ sit proprium Hominis opus, concluderunt.

2.
Quin imò, quando rem penitus inspicimus, intelligimus; quod juxta dilectionis præceptum concluserint; Quod chari debeant esse Liberi, chari Parentes; chari Propinqui, & quod omnium charitates Patria una sit complexa.

Hist. VI.
Postea cum Abraham juxta mandatum Dei ex Ur Chaldæorum descenderet in Canaan: & inde ille, ut & postea alii Patriarchæ, in Ægyptum venirent: Fieri aliter non potuit, quàm ut Ægyptii ab Hebræis Legum pulcerrimarum rudimenta acciperent.

Etenim,

Ratio 4.
Etenim, Abraham jussu Dei à Patria sua venit in Canaan; ibiq; summa annonæ caritas cum ingruisset, descendit in Ægyptum; ubi verisimile est, quod è conversatione cum Rege Pharaone, qui multis beneficiis Abrahamum affecit, plurimum Rex Pharaon in optimis Legibus profecerit.

2.
Postea, cum & Josephus in Ægyptum venisset, & Pharaonis somnium de septem pingvibus, & de septem macris vaccis indicasset; Pharaon Consiliarios Aulicos convocavit, & dixit eis: Num invenire poterimus talem Virum, qui Spiritu Dei plenus sit? Dixitq; deinde ad Josephum; quia ostendit tibi Deus omnia, quæ locutus es; Numquid Sapientiores & consimilem tui invenire potero? Tu eris super domum meam, & ad tui oris imperium cunctus Populus obediet: uno tantum Regni folio te præcedam. Dixitq; rursus Pharaon ad Josephum: Ecce, constitui te super universam terram Ægypti. Tulitq; annulum de manu sua, & dedit eum in manu Josephi: vestivitq; eum stola byssinâ, & collo torquem auream circumposuit. Fecitq; eum ascendere super currum suum, & jussit præconem clamare, ut omnes coram eo genu flecterent, & præpositum esset universæ terræ Ægypti. Dixitq; insimul Rex Ægypti ad Josephum: Ego sum Pharaon, absq; tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem in omni terrâ Ægypti.

Ratio 5.
Ex quibus profectò intelligere licet, quod Josephus Leges in Ægyptum transtulerit plurimas.

3.
Tandem, cum Patriarcha Jacobus cum totâ suâ familiâ in Ægyptum iret, ibiq; cresceret, ut ipsius posterii quasi germinantes multiplicarentur; aliter fieri non potuit, quàm ut Ægyptij discerent ab Israëlitis, quorum creberrimâ utebantur conversatione.

Vixit.

Ep. Pa.

Vixerant cum Ægyptiis Israëlita; qui, postquam manu Omnipotentis Dei ex Ægyptoeducti sunt; ipse Deus Leges promulgavit, quarum cognitio in Ægyptu, velut in terram vicinam, facile quod pervenerit, nemo dubitare poterit.

Ratio

Etenim, postquam venerant Israëlita in desertum Sinai; & jam aderat tertius dies, & mane inclaruerat; ecce ceperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura; & nubes densissima coepit operire montem, clangorq; buccinae vehementius perstrepebat: & timuit populus, qui erat in castris. Totus autem mons Sinai fumabat, eò, quod descendisset Dominus Deus super eum in igne, & ascenderet fumus de eo quasi ex fornace: eratq; omnis mons terribilis. Et sonitus buccinae paulatim crescebat in majus, & prolixius tendebatur: Moyses loquebatur, & Deus respondebat ei: & non sine miraculosis circumstantiis, promulgationem Legis Moralibus tunc acceperunt Israëlita.

Matio.

Quæ res, quia cum tantis miraculis fuit conjuncta, fieri aliter non potuit, quam ut Ægyptiis statim innotesceret, atq; id eò magis, quod exiverat una cum Israëlitis ex Ægypto multitudo terræ promiscua.

Transito.

Populus Israëliticus suas leges immediatè à Deo jam acceperat; & Ægyptij ab Israëlitis:

Hist. II.

Hinc verisimile est, quod Græci, Sapientes illi Legum Latores, ab Ægyptiis suas Leges mutuati sint.

Ratio 1.

Etenim, cum Draco Leges dedisset, non atramento, sed Sangvine scriptas; Solon in Ægyptum pervenit, ibiq; pulcerrimas addidit Leges, quas Atheniensibus dedit, & eas, quas Draco tulerat, præterquam quæ de cæde erant, omnes ob magnitudinem poenarum, in ijs contentarum, abrogari curavit,

Prin.

Princeps quoq; Lacedæmonius, & Legislator ille Lycurgus, similiter creditur, quod salutare suas Leges, quas Lacedæmoniis tulit, ab Ægyptiorum Sacerdotibus acceperit.

Pythagoras, cum Samius esset, patre Damaratho locuplete ac negotiatore natus, in Ægyptum primò, mox in Babyloniam, discendi cursus Syderum gratia profectus est. Indè regressus, in Cretam & Lacedæmonem pervenit, ut Lycurgi & Minois inclytas eà tempestate Leges, agnosceret. Deniq; in Italiam transmittens, Crotona consedit, ubi populos assuetos Luxuriæ, autoritate & legum doctrinà, ad frugalem vitam revocavit. Matronas ad pudicitiam; Juvenes ad modestiam, cohortari cepit; cujus passim Legum Sanctitate ac vitæ abstinentiâ inductæ frugi mulieres, auratas vestes, ornamentaq; lasciviora, in Templo Junonis consecravere.

Hist. IX. Propos.

Nec silentio hic involvendum, quod decem illæ Sibyllæ, multifarias insimul Leges circa res Divinas & Humanas proposuisse tradantur.

Ratio.

Sic enim prima, de Persis fuit; Secunda, Lybica; Tertia, Delphica: Quarta, Cumæa, quæ in Italiâ vixit: Quinta, Erythræa, quæ Graiis Ilium petentibus vaticinata fuit, perituram esse Trojam. sexta, Samia: Septima, Cumana, quæ à Virgilio Deiphobe; ab aliis Amalthæa nominatur: Octava, Hellespontica; Nona, Phrygia: Decima, Tyburtina; quæ omnes illud unicè egerunt, ut à Judæis magnam partem Oraculorum suorum acciperent, & Leges, tam Divinas, quam Humanas inter homines propagarent.

Hist. X.

O Præclara hæc! Jam ad Romanos si progressum fecerimus, inveniemus à Regibus, eorumq; manu, primitus omnia fuisse gubernata.

C

Etenim

Erat. 1.

Etenim, non poterunt Studioſi Juris ignorare, quod cum aucta eſſet ad aliquem modum Civitas, ipſum Romulum, Romanum populum in triginta partes diviſiſſe, quas Curias appellavit; Et Leges quasdam curiatis, ipſum tuliſſe ad populum.

2.

Sequentes quoque Reges, Leges tulerunt; quæ omnes conſcriptæ exſtiterunt in libro Sexti Papirii: qui fuit illis temporibus ex principalibus viris; qui liber appellatus fuit Jus Civile Papirianum, non, acſi Papirius de ſuo quicquam ibi adjeciſſet; ſed quod Leges ſine ordine latas in unum compoſuiſſet.

Transitio 5
Hiſt. XI.

Non dixerim, quod exactis deinde Regibus, lege Tribunitiâ, omnes illæ Leges exoleverint: & populus Romanus incerto magis jure & conſuetudine propè perviginti annos uti ceperit.

Hiſt. XII.
lib. 1. ff. 1.
2. 6. 3.

Illud dixero, quod inde placuit, publica auctoritate decem conſtitui Viros, per quos peterentur Leges à Græcis Civitatibus, ut Civitas fundaretur Legibus, quas in tabulas eboreas præſcriptas, pro Roſtris compoſuerunt, ut poſſent Leges apertius percipi; datumque eſt Jus eis eo anno in Civitate ſummum, uti Leges & corrigerent, & ſi opus eſſet interpretarentur, neque provocatio ab eis, ſicut à reliquis Magiſtratibus fieret. Qui ipſi animadverſerunt, aliquid deſſe in primis Legibus: ideoque ſequenti anno alias duas ad easdem adjecerunt, & ita ex accidenti appellatæ ſunt Leges duodecim Tabularum; quarum ferendarum auctorem fuiſſe Decemviris, Hermodorum quendam Epheſium, exulantem in Italiâ, quidam retulerunt.

Hiſt. XIII.

Tandem cum, Deo ita diſponente, C. Julius Cæſar inchoaret Quartam Monarchiam, & illa plurimum ab Auguſto eſſet amplificata; ad felicitatem Imperatoris

ris Auguſti hoc acceſſit, quod, ut ait Treuterus in Effigie Romanorum Imperatorum, anno illius Imperij XLII. natus eſt Salvator noſter Jeſus Chriſtus, qui optimus Legum fuit interpres.

Etenim, ut pulchrè inquit Tholoſanus; Miſertus eſt Deus in peccatum prolapſi Hominiſ, & pluribus modis lapſam ejus fragilem naturam teſtaceam, reſtituere ſuo priſtino ſplendori aggreſſus eſt; intrinſecus mentes humanas excitando & illuſtrando; & extrinſecus plura præcepta per ſe & Verbi ſui Nuntios præſcribendo: & poſtremo loco mittendo Filium ſuum unigenitum, verum Deum, & carne aſſumptâ quoque Hominem, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui voluntatem Patris manifeſtiùs explanavit, & abſcondita revelavit, noſtræque ſervitutis redemptionem operatus eſt & ſalutem, reconcilians nos Deo Patri: atque ſimul bona præcipua, quæ obliſi eramus, ut cognitionem rerum & noſtrum ipſorum, nota fecit, ut Deum ipſum cognosceremus. Quamobrem ante Domini noſtri Jeſu Chriſti deſcenſum de Cœlis, & aſſumptionem noſtræ carnis, ante prædicationem & Legem ejus, nunquam Boni & Equi vera & perfectæ cognitio haberi potuit: neque apud ipſos Judæos, quorum ex parte maxima velata erat mens, & ſecreta, & incognita myſteria illis familiaria: quæ poſtea palam facta, omnium figurarum velo & umbris depulſis.

Fateor interim, etiam nunc infinitam propemodum multitudinem eorum inter mortales eſſe, qui in errore antiquo & cœcitate inveteratâ degunt: & illud ſuperaddo, inter Chriſtianos, prohiſ ſponte ſuâ adhuc plures eſſe, qui pejores illis ſint.

Veruntamen, non ideo minus lucet Divinæ Sapientię

Religio
Tholos. in
Periclyt. Jo.
V. Syntago.

occupatio.

Solutio.

entia inter homines jubar, quod isti sponte sua cæci esse velint: Nec Solis splendor ideo deficit, quod quidam vias & fenestras ejus radiis occludunt: Sed eo magis perniciosiores, quod oblatam Dei notitiam, consulto rejiciunt; vel segniter ut recipiant, se parant.

Ratio. Expedita certe nunc æqui & boni ratio, & una regula concepta; ut omnia, quæ cogitamus, dicimus & facimus, sint Dei voluntati & mandato ejus consona.

Mist. XIV. O Christum Dominum nostrum, Legum Interpretem optimum! Interim cognoscamus quæso, Legum Romanarum qui progressus fuerit, idq; velut per ætates quasdam Juris, putà Infantiam, Adolescentiam, ætatem ad morbum ingravescentem, & à morbo reconvalescentem.

Trans. I. Membri. Ratio. lib. 1. ff. 1. 2. l. 2. §. 36. 66. Sanè, Infantia Juris fuit ante Justiniani tempora. Quippè, audivisses in foro tum loquentes, præter Publium Papirium, qui Leges Regias in unum contulerat, ipsum Appium Claudium, Sempronium, Gajum Scipionem Nasicam, Quintum Mucium, Tiberium Coruncanium, Sextum Ælium, Publium Attilium, Catonem, Marcum Catonem, Publium Mucium, Brutum, Manilium, Publium Rutilium Rufum, Paulum Verginium, Quintum Tiberonem, Sextum Pompejum, Cælium Antipatrem, Lucium Crassum, Quintum Mucium, Aquilium Gallum, Balbum Lucilium, Sextum Papirium, Gajum Juventium, Servium, Alfenum Varum, Gajum Aulum Ofilium, Titum Cælium, Aufidium Tuccam, Aufidium Namusam, Flavium Priscum, Gajum Atejum Pacuvium, Labeonem Antistium, Cinnam, Publicium Gellium, Trebatium, Aulum Caseelium, Quintum Mucium, Tiberonem,

146.
beronem, Atejum Capitonem, Antistium Labeonem, Massurium Sabium, Nervam, Gajum Cassium Longinum, Proculum, Nervam, Longinum, Cælium Sabinum, Pegasus, Priscum Javolenum, Celsum, Celsum filium, Priscum Neratium, Aburnum Valentem, Tuscianum, Salvium Julianum; & quis omnes tum temporis doctissimos Juris & Legum enarrare poterit?

Tunc vidisses Codicem Gregorianum, sic dictum à studioso Gregorio, qui eum librum collegerat; & continebat Constitutiones Imperatorum ab Adriano usq; ad Valerianum & Gallienum.

Legebatur Codex Hermogenianus, ab Authore sic dictus; & continebat Constitutiones Claudii, Aureliani, Probi, Cari, Carini, Diocletiani, & Maximiani.

Erat & Codex Theodosianus, ab ipso Imperatore Theodosio ita dictus; qui jussit colligi Constitutiones Imperatorum inde à Constantino Magno, usq; ad ipsius Theodosij tempora.

Hinc altera Jurisprudentiæ ætas, scilicet Adolescentia Juris, inceptit sub Justiniano.

Etenim, Justinianus consors Imperii factus ab avunculo suo Justino Seniore, à quo adoptatus est Calendis Aprilis anno post natum Christum D XXVII. cum eo imperavit mensibus quatuor. Siquidem Justinus quarto post mense exacto, Calendis Augusti die suum obiit, & imperium Justiniano reliquit. Hic Justinianus sequenti anno, qui fuit annus Christi D XXVIII. Idibus Feb. Codicem fieri mandavit. Et cum Sacratissimas Constitutiones antea confusas, in luculentam erexisset consonantiam: tunc suam extendit curam ad immensa Veteris prudentiæ volumina: & Digesta, illud opus desperatum, quasi per medium-

Trans. 2. memb.

Ratio I.

In Proemio Inst. 5. 2.

profundum incedens, Coelesti favore adimplevit. Postea Triboniano viro Magnifico, Magistro & Exqvæstori Sacri Palatii, & Exconsuli, nec non Theophilo & Dorotheo, viris Illustribus, Antecessoribus, convocatis, mandavit specialiter, ut Imperatoris auctoritate atq; svasionibus Institutiones componerent.

Postea cum exstarent Justiniani plures de variis rebus Constitutiones, & in his eæ, quæ communiter Quingvagenta Decisiones nominantur; Codex Justinianus novus, 16. cal. Decem. Anno Christi 534. est editus, ideò partim, ut Imperator posteriores Constitutiones in eundem librum referret; partim, ut quæ ex superioribus mutata atq; abrogata erant Leges, ex eodem libro tollerentur.

Indè sequuntur Novellæ; sic dictæ, quod sint Leges novissimè promulgatae, post Codicem Justiniani repetitæ prælectionis.

Et cum Julianus Patritius Exconsul, Constitutiones illas Asiaticâ luxuriâ diffusas, Attico & compendiosiore stylo, Latinè transulisset; hoc opus appellavit Authenticum, quoniam ex ipso Græco originali ad litteram velut traductum.

Novellis conjunguntur XIII. Edicta Justiniani, quæ non ad certum aliquem populum aut gentem scripta, sed in genere sunt promulgata.

Et alias duas Constitutiones Julianus Antecessor retulit, ab eodem Justiniano compositas, quarum prior Sanctio est pragmatica, varia continens capitula; posterior, est de adscriptitiis & colonis.

Sanè, Imperatores Justinianum sequentes, etiam ipsi Constitutiones fecerunt, quarum licet illis temporibus, quibus fiebant, aliqua fuerit auctoritas; hodie

diè tamen in foro est nulla; in Regiis Scholis, per quam exigua; ut earum cognitio non videatur tantoperè esse necessaria.

Hinc, secuta est Juris Ætas ad morbum ingravescens.

Etenim, elapsis vix quadraginta annis à morte Justiniani, cum dignitate imperii Romani, (deficientibus videlicet Hispanis, Gallis, alijsq; occidentalibus populis) Legum etiam studium atq; disciplina ita labi cepit, ut in Occidente quidem nulla earum amplius haberetur ratio; in Oriente etiam ob motus Saracenicis, non admodum magna.

Leo Imperator, cognomento Philosophus, Justinianum imitari voluit; Pandectas collegit sex voluminibus, & sexaginta libris distinctas: mox Novellas suas CXIII. superaddidit; quæ licet quædam corrigant de jure Justinianæ; tamen auctoritatem ejus juris infringere non potuerunt. Et sanè, nec ipsius D. Leonis tempore in usu fuere, nisi in ijs casibus, qui antè in jure non fuerunt expressi.

Postea ExArchi in Italiâ multos dedere motus: Quin imò, cum in Italiâ longè lateq; jam grassarentur Hunni, Vandali, Longobardi, & Gothi; hi in eam invexerunt jura sua peculiaria, quorum pars ea, quæ de Feudis adhuc exstat, non fuit postrema, & jam in Corpus Juris Justiniani relata est, & vim Legis obtinet.

A. J. Ætatem Juris, quâ à morbo tempore Caroli Magni reconvaluere Leges, mecum, quæso, jam cognoscite.

Etenim, Carolus Magnus varias Scholas in Occidente instituit, & literas liberales, illarumq; Cultores unice promotum ixit; verum Jus Justinianæ quod

in Occidente omninò exoleverat, in totum revocare non potuit; undè factum est, ut in Occidente, usq; ad tempora Lotharij Imperatoris, qui regnavit circa annum Christi M C XXV. maximà ex parte Jus hoc incognitum fuerit: Siquidem hujus Imperatoris tempore, Irnerius Wernerus lectus, libros Legum Romanarum, eversà Melfitanà Civitate Apuliæ in Bibliothecà à Pisanis repertos evulgavit, atq; ita jura Justinianæa Occidenti, quasi postliminiò restituit, & Imperatori persuasit, ut libros Juris Civilis publicè proponi curaret.

Postea etiam ab aliis Imperatoribus Constitutiones in Comitij Imperij sunt promulgatæ, quas Recesus Imperij communiter vocamus,

Hæc dum aguntur, en, jus Canonicum Pontifices compilare atq; proponere inceperunt.

Etenim Gratianus quidam S. Proculi Monachus apud Bononiam, Regulas illas, quæ Canones vocabantur, in unum volumen circa annum Christi M C LI. tempore Eugenij III. Pontificis, qui illud sibi postea oblatum confirmavit, imperante in Occidente Conrado III. congeffit; quod volumen unà voce DECRETUM dicitur, quoniam in eo Decreta, id est, definitiones atq; decisiones Synodorum vel Patrum, vel Pontificum continentur.

Hinc secutum est volumen Decretalium, scilicet Epistolarum; quod quidem volumen non uno tempore editum est: & proindè in tres partes dividitur; Quarum prima, in specie retinet appellationem Decretalium; & composita est à quodam Raimundo, Capellano Gregorij IX. Pontificis, qui eandem confirmavit circa annum Christi M CC XXXI. tempore Friderici II. Imperatoris: & libros quinque complectitur.

Altera

149.
Altera pars dicitur, LIBER SEXTUS, vel simpliciter Sextus, eò, quod proximè sequatur quinque libros Decretalium Gregorij; atq; ita sit editus, ut sit liber ille in numero istarum Decretalium Sextus.

Tertia pars est Constitutionum à Johanne XXII. Pontifice editarum, quæ iterum paribus duabus distingui solet, quarum prior dicitur Clementinæ, eò, quod in eas relatæ sint Constitutiones Clementis V. Pontificis, ab ipso conceptæ anno M CCCVI. sed promulgatæ demum ab eodem die XXV. Octob. anno M CCC VIII. Ludovico V. in Occidente imperante.

Posterior pars dicitur, Extravagantes, eò quod Decretales in illam relatæ, & à Johanne XXII. editæ, extra librorum Juris Canonici textum frequentantur.

Et quidem Pontifices, qui fuerunt post Johannem XXII. suas Decretales epistolas etiam ediderunt, quarum summa, atq; earum etiam quæ post Gregorium IX. promulgatæ sunt usq; ad Sixtum V. Pontificem, Lugduni ante aliquot annos prodierunt. Quid? & Gregorius XIII. nonnullis Decretis & Decretalibus Juris manus admovit: & alij Pontifices, idem sequuti sunt.

Quin imò tempore Pauli IV. Pontificis, Paulus Lancelotus, Institutiones juris Canonici composuit circiter annum Christi M D LV. & tandem jussu Gregorij XIII. Corpori juris Canonici sunt additæ.

Sic cum à tempore Caroli Magni reviviscere inciperent jura; subsequentiæ secula lictos tulerunt admodum eximios.

Etenim, ut superius diximus, Irnerius Wernerus Germanus, in Italiâ publicè docere incepit. Irne-

D

rij

rij discipulus fuit Placentinus; hunc secuti sunt Bagerodius Rodfredus, Johannes Dalsianus & Antonius Lys anno Christi 1190. Hinc Martinus, Azo, anno 1200, Accursius sub Frederico II. Petrus Vineas, Bernhardus & Odofredus, anno 1240, Hostiensis, anno 1255, Speculator, anno 1261. Sequuntur Bartholus Brixienfis, Albertus Galeotti, Johannes de Deo, Jacobus de bello Visu, Jpho, & Dynas Magellanus, qui mortuus Bononiæ anno M CCCIII.

Hinc seculum XIV. fuit verè Juridicum, & inter cæteros Jurisconsultos maximè excelluerunt Bartolus & Baldus.

Indè à nato Christo seculo XV. innumeri floruerunt Icti, è quibus Celebriores sunt, Franciscus de Zabarellis, Johannes de Immola: Panormitanus, Paulus de Castro; Guido Papa, Johannes Baptista Caccialupus, Bartholomæus Capolla; Marianus Socinus, Jacobus de Puteo, Johannes Maria; Andreas Siculus Barbatia; Lancellotus Decius.

Seculo XVI. claruerunt, Johannes Schneidvvin, Philippus Decius, Everhardus de Mittelburgo, Franciscus de Ripà, Ulricus Zasius, Oldendorpius, Budæus, Alciatus, Franciscus Duarenus, Egvinarius Baro, Tiraquellus, Corasius, Giphanius, Cujacius, Wesseningius, Hottomannus; Donellus.

Hoc nostro seculo XVII. clarent, Cotmannus, Matthias & Joachimus Stephani, Vultejus, Goeddaus, & consimiles Antecessores admodum conspicui.

Et quidem prædictas scire historias, LL. Studiosis in hac Regiâ Academiâ Dorpatensi viventibus, uni-
cè est necessarium; quandoquidem, Sereniss: ac Potentiss:

148.
tiss: Princeps ac Dominus, Dn. GUSTAVUS ADOLPHUS. Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; Rex; Magnus Princeps Finlandiæ; Dux Esthoniæ & Careliæ; Dominus Ingræ &c. Rex quondam noster Clementissimus, nunc Beatissimus; in statutis Regiæ hujus GUSTAVIANÆ Academiæ, quæ Dorpati est ad Embeccam, clementissimè statuit; ut sit Professor Juris, qui secunda pomeridianâ Institutiones Juris Civilis profiteatur, detq; operam, ut è naturalibus Ethicæ & Politicæ principijs, inprimis è Sacrà Scripturâ, quæ omnium honestarum LL. fundamentum meritò censetur, quotiescunq; opus visum fuerit, rationes deducat magis, quàm ex non necessarijs Interpretum allegationibus & varietate.

O præclarum & Regium statutum; quo ad ipsa sa-
erum Legum primordia à SS. Reg. Maj. Clementissimè vocatur! Et, o præclarum statutum, quo LL. Studiosi, ad Juris Civilis tam Romani, quàm inclyti Regni Svecici notitiam vocantur!

Etenim, in statutis Regiæ hujus Academiæ inter cætera ità scriptum legimus: Primus ex Juris Professoribus, Jus Civile Svecorum explicabit, & ejus cum Romanis Legibus collationem instituet; idemq; ex jure Civili Romano & Canonico selectas juventuti proponet materias: & ex illis quæstiones formabit, ad Regni Svecici statum accommodatas.

Proindè ut nihil antiquitatis nobis sit incognitum, quæ Juris SS. Regni Svecici sint primordia, & qui progressus, paucis Historicè enarrabo.

Sic, uti superius dixi, Romanis Romulum; & Italij, Pythagoram Leges quondam condidisse, certum.

D 2

Trans: ad
2 Partem
Confr.
Propos: 1.

Ratio.

Propos: 2.

Hist: I.
Vid Dn.
Messenius in
proæ. LL.
Svecorum.

Conclusio
prioris par-
tis Confr.
& Digressio.

cum est; eorum deinde aliorumq; sapientissima statuta, ad alias progressu temporis vel integra, vel non nihil immutata, permanarunt pederentim Nationes, & ad inclytam gentem Svecicam, Deo annuente, pervenerunt.

Ratio. Sic enim admirandus ille Zamolxis, in diuturno Pythagoræ obsequio, fideliter æqvitatæ Normas percepit, & inde ad suos Sympatriotas, Gentem Scythicam putà, postliminiò velut reuersus, easdem illi studiosè inculcavit. Et Scytharum populus saluberrimis hujus Zamolxis auscultans dogmatibus, promeruit deinceps mortalium æqvissimus compellari.

Occupatio. Nec mirabitur aliquis, quod Svecos vocaverim Scythas.

Solutio. Etenim vetustissimorum, eorumq; celeberrimorum Chronographorum suffragio, ut Isidori, Josephi, Jacobi Bergomenis, Hermannii Schedels, & Petri Trecensis, liquidum est; Scythas, Svecos, Getas, & Gothos; eundem prorsus extitisse semper populum, & aliarum duntaxat Nationum idiomate variato compellatum nomine.

Natio 8. Hist. II. Proinde infallibili nobis licet conjecturà jam colligere, primas ferè Svecorum, Gothorumq; Leges, à Zamolxe conditas esse; quibus illi postea diuturno seculorum discursu illibatè fruebantur, donec progrediente tempore Svecorum Gothorumq; Reges, aliquam, pro temporum & rerum conditione, his mutationem intulerunt, partim ex Jure Naturali, partim Divino, Canonico & Imperiali advocatam.

Natio 1. Nam Ingo II. operà prudentissimi Legislatoris Vigeri Spad, circa annum salutis D CCCC, insignem Juris Svecici emendationem perfecit.

Tanti

149
Tanti Regis exemplo atq; necessitate deinceps compulsi, Ericus VIII, Olaus Skotkonung, Stenchillus, S. Ericus, Canutus anno M CLXVIII, Carolus VII, Jerlerus anno Millesimo Ducentesimo Quinquagesimo primo, non mediocrem Juris Svecici appararunt reformationem, gentilitatis abominationibus inde passim extirpatis; & illud Legibus Christianis dum conformarunt.

Rex Birgerus fuit, qui consummationi ejusdem adhuc plurimum deesse comperiens, anno M CC XCV. Viro æqvissimo Dn. Birgero Petri, Divæ Birgittæ Parenti & Legifero Uplandiarum, XII, Legum peritissimis Viris ipsi auxilio assignatis, revisionem Legis commendavit; quam feliciter postmodum absolutam, sequenti anno diplomate suo Regio confirmavit.

Postea cum Christophorus Sveonum imperio esset potitus, & insignem Justitiæ perturbationem in Repub: Svecanà advertisset inde provenire, quod Provincia Regni quælibet ferè peculiaribus in eum diem auscultaret Legibus, quæ à memorati Juris æcumenici non mediocriter exorbitarent observantiâ; ut illam ataxian & deformitatem, velut Regno perniciosam, quantocius exturbaret; & in posterum Svecia, Juris absolutissimum unanimiter sequeretur tramitem; Reverendo in primis Viro Dn. Nicolao Ragualdi, Archipræsuli Upsaliensi, anno Millesimo Quadringentesimo quadragesimo primo, exactam Legis Svecicæ commisit compilationem. Et Antistes Regis satisfactorius voluntati, ex dispersis & vagabundis Provinciarum Legibus, primaria Juris documenta decerpens atq; contradens, unum generale Legis volu-

D 1.

men.

men concinnavit, quod vigore Diplomatis Regij prætinus est roboratum; & Regia inhibitiopariter est appo-
posita, ne quispiam Svecorum & Gothorum aliarum
inposterum Constitutionum robori obsequeretur. Et
fuit omnibus in S. Regno Svecico viventibus res hæc
tàm grata, ut inclyta gens Sveica hunc Legum Codi-
cem in hodiernum usq; diem in quibuslibet dirimen-
dis controversijs, velut regulam Justi & Injusti adhi-
beat, & obedienter eidem ausculet.

Consult: e-
jusq; i. Oc-
cupat: &
Solut:

Illud tamen silentio non involvendum, quod à
Jure isto Ecclesiastico, quod velut Romanæ doctrinæ
conforme, inclyti Sveones secundum prisci dogmatis
renovationem sibi eminùsabeundum decreverunt.

Solutio
Ratio.

Seren. & Potentiss: Rex Carolus IX, id cum intel-
ligeret, in generalibus Norcopiæ Comitijs, anno Mil-
lesimo Sexcentesimo quarto, concordii omnium Or-
dinum assensu, clementissimè statuit Juris Svecici re-
visionem atq; illustrationem quandam esse instituen-
dam; Verùm, cum, proh! mortalitate præoccupare-
tur, tàm præclarè decreti executionem Gloriosissimis
suis Regibus Posteris assignavit; Interim suo voto ex
eà tantùm parte satisfacere potuit, ut Jus Svecicum
non sine pulcerrimâ castigatione, anno Millesimo
Sexcentesimo Octavo, è prælo calcographico pri-
mò omnium publicaretur, cum antea Amanuensium
duntaxat operâ, & id quidem, admodum difficulter &
rarò, Sveonibus obveniret.

2. Occupat.

Interim nemo putabit, quod Jure Ecclesiastico
gens hæc inclyta careat.

Solutio Bidi-
Messenius
in append.

Etenim, inclyti Svenones in Ecclesiasticis, cum
ob dictas rationes majori ex parte, non utantur jure
antiquo illo Ecclesiastico, in Legibus Svecorum de-
scripto

150
scripto; tamen illius vice, donec emendatius prode-
at, utuntur Jure Divino, Ordinatione Ecclesiastica,
& Synodalibus quibusdam Decretis.

Nec verò quis nobis obijciat, alium jam esse mo-
dum sublimandi Regem in Solium Regale, quàm quon-
dam fuit:

Etenim illud certum est, quod Serenissimi Sve-
corum Reges à Gustavi I. temporibus, usq; ad hæc
tempora, per Successionem, & non per Electionem
Regni Diadema capebant.

Etenim anno Christi supra millesimum quingen-
tesimum quadragesimo quarto; unanimi & libero o-
mnium Ordinum consensu, Arosiæ Legis illius, quæ
lib. 2. cap. 3. continetur, solennis quædam facta mu-
tatio.

Nec est, quod quis nobis obijciat, insimul alios
casus in inclyto Jure Svecico exstare, qui in usu non sint
quotidiano.

Etenim, illi notum esse volo, quod est in Instituti-
onis Juris Civilis, De J. N. G. & C. §. 11. Quod Leges
Politicae sæpius mutari soleant, vel tacito consensu po-
puli, vel aliâ postea Lege latâ.

Et quis ignorat, quod temporum, Indigenarum,
& rerum commoditas aut difficultas, subinde aliquid
novi in alijs etiam Regnis afferat.

Nobis scire sufficit, quod hætenus illa capita ob
venerandæ antiquitatis Majestatem, in ipso Legum
Codice, nedum sint variata; quod tamen, si Deo ita
visum, si SS. R. M. & unanimis atq; liber omnium
Ordinum consensus accesserit, propediem aliquando
futurum esse, submissè speramus.

Sic Deo dante fiet, ut plenè aliquando intelliga-
mus,

mus SS. Regni Leges, quarum summa juxta quindecim Legum Svecorum Gothorumq; libros his versiculis continetur:

(1) *Lex sacra:* (2) *Rex:* (3) *Sponsus:* (4) *Heres:*
(5) *Terra:* (6) *Ædificetur.*

(7) *Contrahito:* (8) *Placites:* (9) *Regi jurata teneto.*

(10) *Effugito penas capitales:* (11) *Non homicida*

Esto volens, (12) *Casus:* (13) *Cave vulnus violentum,*

Aut (14) *Casu factum:* (15.) *Fur & plectatur iniquus.*

Audivistis, A. J. quod Deus Ter. Opt. Max. è Divinà suà Bonitate nobiscum Leges communicaverit: percepistis, quomodo venerandi Dn. Patriarchæ Leges Divinas atq; Naturales propagaverint: Intellexistis, quod Dominus noster Jesus Christus verus fuerit Interpres Legum, & quod ante Dn. nostri Jesu Christi descensum de Cœlis & assumptionem nostræ carnis, & ante publicam prædicationem & Decalogi interpretationem, nulla unquam Boni & Æqui vera & perfecta cognitio fuerit: Scitis, quomodo in Imperio Romano Leges sint compositæ & promulgatæ: Exosculamur, quod Divina bonitas prisco illo ævo, in Regnum hoc inclytum Svecicum Legum primordia introduxit: Deveneramus Serenissimos & Potentissimos Principes & Dominos, Glorissimos puta Reges Svecorum Gothorum & Vandalorum, Reges & Dominos nostros quondam

142
quondam Clementissimos, nunc Beatissimos, qui Sacro-Sanctas illas Leges confirmarunt, ampliarunt, conservarunt.

O Divium donum & bonum Leges! quæ sunt omnium divinarum & humanarum rerum Reginæ: quæ sunt Præsides & Bonis & Malis: quæ sunt velut Principes & Duces; quæ sunt Regulæ Justorum & injustorum, & eorum, quæ naturâ Civilia sunt, animantium: quæ sunt velut præceptrix faciendorum, prohibitrix autem non faciendorum.

Deus ter Opt. Max. Leges Sacro-Sanctas clementissimè conserve: Serenissimam & Potentissimam Principissam ac Dominam, Dn. CHRISTINAM, Svecorum, Gothorum, & Vandalorum Reginam; Magnam Principissam Finlandiæ; Ducissam Esthoniæ & Caroliæ; Dominam Ingridiæ, &c. Dominam & Reginam nostram Clementissimam: Et Illustrissimos Regni Proceres, Spiritu suo Sacro-Sancto regat, & Sanctorum Angelorum exercitu tegat; quò S. Stæ Reg. Maj. petra, Juris & Æqui sint scrinia. Sit Inclyta Dn. Regina Lex animata; & Celsissimi Dn. Senatores, sanctæ Justitiæ conservatores & amatores: sic, Christo Duce & Auspice, futurum.

Regis ut Aula ferat, quæ Regis à Aula requirit:

Numinis Ara ferat, quæ Numinis Ara requirit.

D I X I

E

Doctiss.

Amplificatio. l. n. ff. de Leg.

Affectuum motus.

Doctissimo & Ornatissimo
DN. PERORANTI.

HERMANNUS REDERVS;

Per Anag. h. negl.
RE DVRES NVMERANS.

Docte Novenarum Cultor Studiose
Sororum,
HERMANNE, Eunomiæ deli-
ciumq; Deæ:

Sic benè dinumeras felicia jura Quiritum;
RE DVRES NVMERANS jura
beata fori!

Sic benè dinumeras felicia jura Suecorum;
RE DVRES NVMERANS jura
beata fori!

RE DVRES NVMERANS! Majori-
bus ire per altum

Poseunt te auspiciis Numina, sancta
Fides.

Quod animitus app.
LAVRENTIVS LVDENIVS Ph. &
J. V. D. Profes. & pro t. Univ. Rector.
Sanci-

152.
SAncitas Leges servat Romana propago,
Quæ vitæ Sanctæ vincula firma fovent:
Quæ monitis Sanctum fieri solennibus urgent,
Et mentes placidas stante vigore tenent.
Has Leges clavis quod rerum ambagibus edis,
Grator primitiis, Frater amande, tuis.
Svavibus illæ etenim demulcent pectora verbis,
Et spirant variis integritate modis.
Felix, si studio nunquàm discedis ab illo:
Tempora provenient, quandò disertus eris.
Hinc semper Genio tali utere, dote supremâ
Uttere, quæ Cœli Numine dante venit.
Romanâ conjunge Æquum cum Lege Svecanum;
Sic tibi judicium Dexteritatis erit.

Debiti Honoris & Synceri affectus ergo
suo Dn. Fratri & Amico ut certissi-
mo, ita longo svavissimo gratulatur

Johannes Vallander, Libo-
viâ-Curlandus.

Sunt, quib9 unum opus est graciles assumere mores,
Eniti ad Musas nec revocare gradum.
Tu quoq; delictum Musarum Nobile, REDER,
Exornas mores artibus ingenuis.
Sic age; Nam quondam calamo trivisse labellum
Dulce erit, & Patriæ Laus eris atq; Decus.
Hoc precor. Hoc capias nostri ceu pignus amoris:
Sum Tuus, & semper sis Meus. Vsquè Vale.

T.
GEORGIUS GOETSCHIVS
Secin. Pomer.

Nunc, HERMANNE, tibi laudemq; decusq; mereris
Et facis officii munia recta tui;
Dum tam sanctitas depingis ritè Quiritum
Legis, quàm Gothica & Svecica jura refert.
Gratulor, atq; tibi Deus Omnipotens precor adsit:
Sic dexterè in studiis pergere, dulce decus.

Non tam honoris, quàm amoris
ergò apponebat

MARTINVS MASIVS
Razeb; Saxo.

